

Auschwitz Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945) (1979)

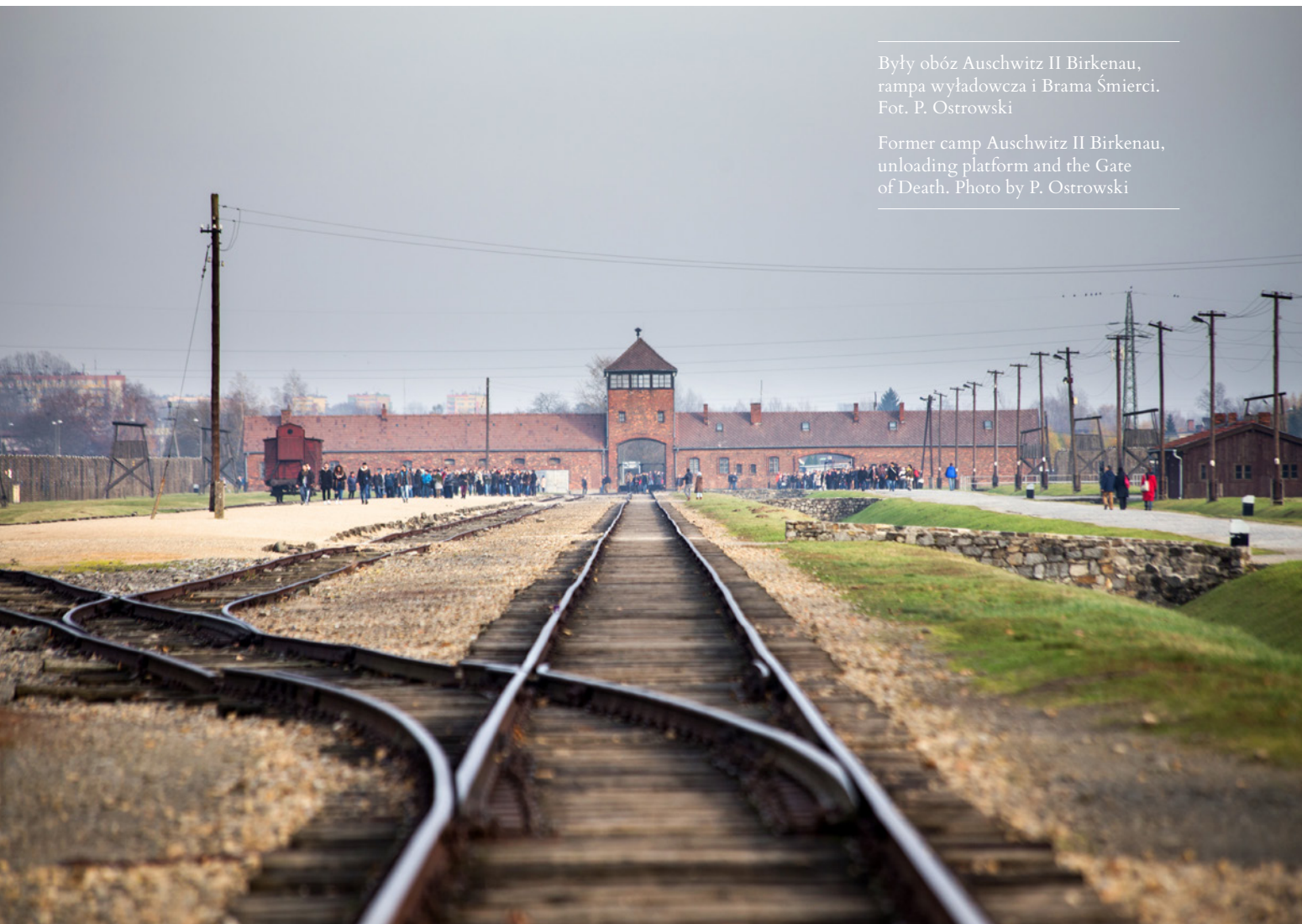
Auschwitz Birkenau, German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940-1945) (1979)

Obóz Auschwitz Birkenau był głównym, największym i najbardziej znanym z sześciu obozów zagłady założonych przez nazistowskie Niemcy po to, by realizować politykę ostatecznego rozwiązania, która miała na celu masowe wymordowanie Żydów europejskich. Został on zbudowany w okupowanej przez Niemców Polsce, początkowo jako obóz koncentracyjny dla Polaków, później także dla jeńców radzieckich, a następnie również dla więźniów wielu innych narodowości.
Kryterium: (vi)

Auschwitz Birkenau was the principal, the largest, and the most notorious of the six extermination camps established by Nazi Germany to implement its Final Solution policy which had as its aim the mass murder of the Jewish people in Europe. Built in Poland under Nazi German occupation, initially as a concentration camp for Poles and later for Soviet prisoners of war, it soon became a prison for a number of other nationalities.
Criterion: (vi)

Były obóz Auschwitz II Birkenau,
rampa wyładownicza i Brama Śmierci.
Fot. P. Ostrowski

Former camp Auschwitz II Birkenau,
unloading platform and the Gate
of Death. Photo by P. Ostrowski

Auschwitz Birkenau: *rite de passage* dla współczesnego człowieka

Były niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i ośrodek zagłady Auschwitz Birkenau wysiłkiem ocalałych został ustanowiony Miejscem Pamięci już w 1947 roku. Jako formułę prawną przyjęto instytucję muzealną. Ówczesne czasy nie znały bardziej trwałych instytucji dbających o dziedzictwo. Nawet dziś wiele pytań dotyczących Miejsca Pamięci nie może być rozstrzygniętych drogą partykularną. Stąd decyzja Polski o utworzeniu Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej, złożonej z ekspertów najwyższej próby z wielu krajów, która regularnie prowadzi refleksję nad istotą tego Miejsca Pamięci. Oczywiście bowiem jest, że różnice pomiędzy funkcjonowaniem poobozowej przestrzeni a muzeami innego typu są fundamentalne.

Główną rolę Miejsca Pamięci jest upamiętnienie i edukacja, a zadania te są – w przeciwieństwie do wielu innych instytucji pomnikowych – realizowane w historycznej przestrzeni. To właśnie owo doświadczenie poobozowej przestrzeni sprawia, że edukacja i pamięć tworzą najpełniejszą wzajemną relację między historią, doświadczeniem a refleksją o współczesnych wyzwaniach. Z tego też względu decydenci wielu krajów ustanawiają narzędzia finansowe i instytucjonalne mające wspierać przyjazdy – przede wszystkim uczniów w okresie osiągnięcia przez nich pełnoletności.

Doświadczenie przestrzeni poobozowej staje się zatem w tym miejscu, obok poznania faktografii oraz oddania hołdu zamordowanym Żydom, Polakom,

Auschwitz Birkenau: *a rite de passage* for modern man

The former German Nazi concentration and extermination camp Auschwitz Birkenau was declared a Memorial Site at the suggestion of survivors as long ago as 1947. It was then established in the legal structure of a museum. At that time, more permanent establishments protecting the heritage of humanity were yet to be devised. Even today, many questions regarding the Memorial cannot be solved by means of a unilateral decision. Hence Poland's resolve to establish the International Auschwitz Council where the most distinguished experts from many countries systematically discuss and reflect upon the nature and essence of this particular Memorial. Indeed, the differences between the functioning of the space in the former camp and in other types of museums are of fundamental nature.

The main roles of a Memorial are commemoration and education, and here – unlike in the case of many memorial institutions – these tasks are performed in an authentic historic setting. It is precisely this experience of the space of the former camp that makes the education and memory roles create the most significant relationship between history, human experience, and reflection on the latest challenges of our time. That is why the decision makers from many countries establish financial and institutional instruments intended to support the visits to Auschwitz Memorial, above all, the visits of students on the verge of reaching their majority.

Były obóz Auschwitz II Birkenau,
wnętrze baraku. Fot. P. Ostrowski

Former camp Auschwitz II
Birkenau, interior of barrack.
Photo by P. Ostrowski

Były obóz Auschwitz I. Fot. P. Ostrowski

Former camp Auschwitz I. Photo by P. Ostrowski

Romom, czerwoarmistom i innym ludziom, fundamentalnym czynnikiem refleksji zarówno historycznej, jak i odnoszącej się do współczesności i indywidualnych wyborów ludzkich. Miejsce staje się elementem zrozumienia i emocjonalnego przyswojenia tej części dziedzictwa i tożsamości, której książki, wykłady, filmy bądź instytucje powołane na innym gruncie nie są w stanie – według oceny rosnącej liczby osób – w stopniu wystarczającym zaferować.

To właśnie w spojrzeniu na dowody zbrodni – walizki, buty, tony włosów ludzkich, to właśnie w przejściu przez bramę Arbeit macht frei, przez rampę, przez poszczególne odcinki, budynki i ruiny poobozowe (w tym komory gazowe i krematoria), to właśnie w zderzeniu wiedzy z doświadczeniem autentyczności rodzi się zupełnie inna wiedza od tej nabytej w szkole lub podczas lektury. Rodzi się własne doświadczenie przestrzeni Auschwitz, której przemierzenie staje

Thus the direct experience of the space of the former camp – apart from learning the tragic facts and paying tribute to the memory of the murdered Jews, Poles, Roma, Red Army soldiers, and other victims – becomes here a fundamental factor in both historical reflection and rumination on the present age and individual human choices. Thus the site itself becomes a prop in understanding and emotional assimilation of the tragic elements in humanity's heritage and identity at an age when – in the opinion of an ever-growing number of people – books, lectures, movies, or memory institutions established elsewhere are not sufficient to achieve the same goal.

It is precisely from looking at the evidence of the crime – the suitcases, shoes, and tons of human hair; from passing through the gate with the 'Arbeit macht frei' sign, the ramp, the individual camp sectors, post-camp buildings and ruins (including the gas chambers and crematoria); from the clash of historical knowledge with direct experience of the authentic space, that a completely different kind of cognizance is born which is far removed from the erudition acquired at

się swoistym *rite de passage* dla zrozumienia własnej odpowiedzialności, siły własnego zaangażowania, zagrożenia płynącego z własnej bierności. Wizyta w Auschwitz ma zmieniać spojrzenie na świat i auto-refleksję człowieka.

Autentyzm poobozowej przestrzeni jawi się w tej perspektywie nie tylko jako bezpośredni dotyk historii, nie tylko jako niezaprzeczalny dowód przeciwko tezom negacjonizmu i różnej maści rewizjonizmów. Ów autentyzm jest podstawą przede wszystkim własnego doświadczenia – zarówno przestrzennego, jak

school or through reading. It is each visitor's own experience of the physical reality of the Auschwitz site whose exploration becomes a specific *rite de passage* for the understanding of his or her own responsibility, extent of involvement, and the danger ensuing from one's own indifference and passivity. Visiting Auschwitz is supposed to influence the visitors' outlook and self-reflection.

Seen from such a perspective, the authenticity of the physical reality of the former camp does not only appear as a direct contact with history or irref-

Były obóz Auschwitz I, plac apelowy. Fot. P. Ostrowski

Former camp Auschwitz I, a roll-call square. Photo by P. Ostrowski

i historycznego – ale którego wielkie wyzwanie jest przede wszystkim moralne, etyczne i obywatelskie. Dla dzisiejszych zwiedzających autentyzm ten staje się podłożem doświadczenia konfrontującego z własnymi wyborami ludzkimi.

W ten sposób ochrona konserwatorska autentyczności Miejsca Pamięci staje się zadaniem o celowości etycznej. Ogrom tego wyzwania stanowi podłoże utworzenia w 2009 roku Fundacji Auschwitz-Birkenau, której fundusz o międzynarodowej proweniencji stał się w ciągu pięciu lat głównym narzędziem finansowym dla prowadzenia prac konserwatorskich w tak ogromnej przestrzeni poobozowej.

utable proof against the arguments of the Holocaust deniers and the theses of various revisionisms. First of all, this authenticity becomes the basis of one's own experience – real, physical, and historical – that holds great challenges of a moral, ethical, and civic nature. For contemporary visitors to Auschwitz, this authenticity becomes the groundwork for experience that confronts them with their own choices.

Thus the conservators' protection of the authenticity of this Memorial Site becomes an ethically motivated task. The magnitude of this challenge led to the creation, in 2009, of the Auschwitz-Birkenau Foundation whose fund, of international provenance, has in the space of five years become the main financial instrument supporting the conservators' works and activities on the extensive area of the former camp.

Były obóz Auschwitz II Birkenau.
Fot. P. Ostrowski

Former camp Auschwitz II Birkenau.
Photo by P. Ostrowski

Na tym podłożu rozwijana jest działalność edukacyjna, prowadzona w ramach Międzynarodowego Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście. W XXI wieku, dziś wiemy dobrze, że „przeszłość nie jest martwa. Ona nawet nie przeminęła” (W. Faulkner). Z tego względu pamięć jawi się nie tylko jako hołd zwrócony ofiarom z przeszłości, ale także – a może przede wszystkim – zaniepokojonym spojrzeniem na naszą przyszłość i na przyszłość naszych dzieci.

W czasach, gdy wojny i ludobójstwa nie pobudzają ludzi do czynów na rzecz ratowania jednostek ludzkich..., w latach, gdy wielkie, międzynarodowe, globalne instytucje, powołane dla pokoju i bezpieczeństwa, nie potrafią nawet sformułować założeń skutecznej polityki względem planowego, masowego zabijania..., w chwili, gdy odradzają się populizmy, rasizm, antysemityzm, a dziedzictwo ludzkości bywa świadomie wciągane do politycznej retoryki konfliktu, przesłanie Auschwitz Birkenau staje się – niestety – coraz bardziej wymowne.

This provides the basis for the developing educational activities carried on by the International Center for Education about Auschwitz and the Holocaust. Today, in the 21st century, we know only too well that ‘The past is never dead. It’s not even past.’ (W. Faulkner). Therefore, the memory seems not only a tribute paid to the victims from the past, but also – and perhaps primarily so – a concerned look at our own future and the future of our children.

At a time when wars and instances of genocide do not rouse us to action in support of human beings..., and when grand international institutions established to ensure global peace and safety are unable even to formulate the foundations of an efficient policy towards planned mass murders..., and when various populisms, as well as racism and anti-Semitism, are being revived while humanity’s heritage is consciously drawn into the political rhetoric of conflict, the message of Auschwitz Birkenau becomes – unfortunately – more and more relevant.

PIOTR M.A. CYWIŃSKI
Dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau

PIOTR M.A. CYWIŃSKI
Director of Auschwitz-Birkenau State Museum